

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 29/2009 vp

Hallituksen esitys laeiksi osakeyhtiölain 5 luvun 19 §:n ja 8 luvun 9 §:n, osuuskuntalain sekä vakuutusyhtiölain 5 luvun 15 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on lähettänyt 17 päivänä marraskuuta 2009 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi osakeyhtiölain 5 luvun 19 §:n ja 8 luvun 9 §:n, osuuskuntalain sekä vakuutusyhtiölain 5 luvun 15 §:n muuttamisesta (HE 238/2009 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen, oikeusministeriö
- neuvotteleva virkamies Mika Björklund, työ- ja elinkeinoministeriö
- ylitarkastaja Ilkka Niskanen, Verohallitus

- rikostarkastaja Esa Auas, keskusrikospoliisi
- ylitarkastaja Jukka Strömmer, Viranomaisyhteistyön kehittämisprojekti Virke
- asiantuntija Päivi Rätty, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtava asiantuntija Reima Letto, Finanssialan Keskusliitto
- varapuheenjohtaja Sari Lounasmeri, Osakesäästäjien Keskusliitto ry
- puheenjohtaja Jukka Silvo, HTM-tilintarkastajat ry
- KHT Ari Ahti, KHT-yhdistys ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Suomen Yrittäjät.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi osakeyhtiölakia, osuuskuntalakia ja vakuutusyhtiölakia. Voimassa olevan osakeyhtiölain mukaan emoyhtiön on aina laadittava konsernitilinpäätös, jos se jakaa varoja osakkeenomistajilleen tai on julkinen yhtiö. Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus koskee monitasoisen konsernin kaikkien tasojen emoyhtiöitä niiden jakaessa varoja. Voimassa oleva kansallinen säännös on tiukempi kuin vastaavat säännökset Euroopan yhteisön konsernitilinpäätösdirektiivissä tai kansalliset

säännökset useimmissa muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa. Tästä seuraa, että monitasoiseen konserniin kuuluvien suomalaisten alakonsernien emoyhtiöiden konsernitilinpäätösten laatimisesta ja tilintarkastuksesta aiheutuu konserneille lisäkustannuksia.

Osakeyhtiölakia muutettaisiin siten, että alemman tason konsernin emoyhtiön ei tarvitse laatia konsernitilinpäätöstä varojenjakoa varten, jos tällainen emoyhtiö on kirjanpitolain poik-

keussäännöksen perusteella vapautettu velvollisuudesta laatia konsernitilinpäätös.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan osuuskunnan varojenjaon sääntelyn muuttamista voimassa olevaa osakeyhtiölakia ja ehdotettua osakeyhtiölain muutosta vastaavasti. Pörssiyhtiön kokouskutsuaikaa koskevia osakeyhtiölain ja vakuutusyhtiölain säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi

osakkaan oikeudet -direktiivin täytäntöön panemiseksi.

Muutosten ehdotetaan tulevan voimaan 31 päivänä joulukuuta 2009, jotta alakonsernien emoyhtiöiden ei tarvitsisi laatia tarpeettomina pidettyjä konsernitilinpäätöksiä meneillään olevalta tilikaudelta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Talousvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotukset hyväksytään.

Talousvaliokunta pitää perusteltuna, että alakonsernin emoyhtiö vapautetaan konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta. Suomen kansallinen sääntely on tiukempaa kuin vastaava sääntely konsernitilinpäätösdirektiivissä ja useissa muissa maissa ja aiheuttaa yrityksille lisäkustannuksia. Alakonsernin tiedot sisältyvät ylemmän tason emoyhtiön konsernitilinpäätökseen. Muutos ei koske kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitetun pienen konsernin velvollisuutta laatia konsernitilinpäätös osakeyhtiölain 8 luvun 9 §:n 2 momentin perusteella eikä muun lainsäädännön, kuten tilintarkastuslain, soveltamista alakonsernin emoyhtiöön. Valiokunta huomauttaa, että alakonsernin emoyhtiön johto voi laatia konsernitilinpäätöksen, vaikka laki ei sitä edellytäkään.

Talousvaliokunnalle ei ole osoitettu, että voimassa olevalla alakonsernin emoyhtiön konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuutta koskevalla sääntelyllä olisi olennaista merkitystä esimerkiksi verottajan ja harmaan talouden torjun-

nan kannalta. Harmaa talous keskittyy pääasias-
sa tietyille toimialoille ja yksittäisiin yrityksiin. Verottajalla ja poliisilla on mahdollisuus hankkia tarvitsemansa tiedot lakiin tehtävästä muutoksesta huolimatta.

Talousvaliokunta kehottaa hallitusta kuitenkin seuraamaan, aiheutuuko lakeihin tehtävistä muutoksista kielteisiä seurauksia. Jos sellaisia havaitaan, niiden ehkäisemiseksi on ryhdyttävä välittömästi asianmukaisiin toimiin.

Talousvaliokunta toteaa vielä, että hallitus on käsitellyt iltakoulussa 25.11.2009 toimintaohjelmaluonnosta talousrikollisuuden ja harmaan talouden vähentämiseksi vuosina 2010–2011. Toimintaohjelma on tarkoitus vahvistaa valtioneuvoston periaatepäätöksenä vielä tämän vuoden aikana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muutamattomina.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd	Miapetra Kumpula-Natri /sd (osit-
vpj.	Antti Rantakangas /kesk	tain)
jäs.	Hannu Hoskonen /kesk	Jouko Laxell /kok
	Harri Jaskari /kok	Päivi Lipponen /sd
	Anne Kalmari /kesk	Marjo Matikainen-Kallström /kok
	Matti Kangas /vas	Petteri Orpo /kok
	Toimi Kankaanniemi /kd	Sirpa Paatero /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallitus ei pidä tärkeänä harmaan talouden torjuntaa Suomessa, kun se lieventää alakonsernin konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuutta. Esitys heikentää asianmukaisen ja riittävän tilinpäätöstiedon saantia alakonserneista. Verottaja ja poliisi sekä viranomaisyhteistyön kehittämisprojekti vastustavat esitystä.

Alakonsernien julkisilla tilinpäätöstiedoilla on ollut suuri merkitys eri intressiryhmille. Alakonsernien tilinpäätösten perusteella määräytyvät yhteisöverot muodostavat koko konsernin kanssa merkittävän osan verokertymästä. Verottajan näkökulmasta asia on siis tärkeä ja se olisi pitänyt huomioida paremmin valmistelussa. Konsernitilinpäätöstiedon väheneminen heikentää yritystoiminnan läpinäkyvyyttä ja heikentää siten velkojien, verottajan ja muiden sidosryhmien tiedonsaantia.

Tilinpäätöstietojen väheneminen heikentää taloudellisten väärinkäytösten julkituloa ja har-

maan talouden torjuntaa sekä kansalaisten omaehtoista valvontaa väärinkäytöstilanteissa.

Maan hallitus sanoo taistelevansa harmaata taloutta vastaan, mutta tämä esimerkki osoittaa, että hallituksen käytännön toimet ovat aivan muuta. Esitys saattaa johtaa siihen, että yhteisöverotuotot vähenevät ja siten koko verokertymä. Tällä vaalikaudella on annettu lukuisa joukko veromuutosesityksiä, joilla on heikennetty veropohjaa. Tämä esitys tuo uuden väylän ja mahdollisuuden kiertää veroja ja luo hyvän pohjan harmaan talouden kasvulle.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin mietinnön mukaisina paitsi 1. lakiehdotuksen 8 luvun 9 § ja 2. lakiehdotuksen 6 luvun 8 § hylätään.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 2009

Jouko Skinnari /sd
Matti Kangas /vas
Päivi Lipponen /sd

Sirpa Paatero /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd